

“ҮЙЛДВЭРЛЭГЧ ХОВД “ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

“Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай” хууль, “Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай” хууль, “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай” хууль, Монгол Улсын Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030, Төрөөс Аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого, Үйлдвэржилт 21:100 хөтөлбөр, Ховд аймгийн хөгжлийн стратеги 2015-2025 он хүртэл хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөө, аймгийн ногоон хөгжлийн хөтөлбөр /2016-2026 он/, Аймгийн Засаг даргын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр зэрэг баримт бичгүүдэд үндэслэн аймгийн үйлдвэрлэлийн салбарыг дэмжин хөгжүүлэх, орон нутгийн өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг болон жижиг дунд үйлдвэрлэгчдийг дэмжих зорилгоор “Үйлдвэрлэгч Ховд” хөтөлбөрийг боловсруулсан болно.

Аймгийн “Ногоон хөгжлийн хөтөлбөр”-т хүлэмжийн ялгарал багатай, дэвшилтэт технологид суурилсан, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй ашиглах “НОГООН ТӨСӨЛ”-үүдийг сум хөгжүүлэх сан, жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан, бусад сангуудаас урт хугацаатай, хүү бага зээлээр дэмжих бодлого дэвшүүлсэн

Аймгийн хэмжээнд нийт 2500 гаруй аж ахуйн нэгж иргэн үйл ажиллагаа явуулж байна. Үүнд: Хүнсний үйлдвэрлэл -138, Эсгий, сүлжмэл, арьсан эдлэл -42, Мод, модон эдлэл-58, Ахуйн үйлчилгээ -460, Барилгын материалын -53, Мал аж ахуй- 58, Бусад -56, барилга угсралт-65, тээвэр 130, худалдаа, үйлчилгээ 890 ажиллаж байна.

Манай аймгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн байдлыг авч үзвэл барилгын дулаалгын хөөсөнцөр, сендвичин хавтан, вакум цонх, үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан махан бүтээгдэхүүний хэрэглээг дотоодын үйлдвэрлэлээр 100.0 хувь хангаж байна.

Мөн оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлээр албан байгууллагын оффисын болон хөдөлмөр хамгааллын хувцасны хэрэглээг 20.0 хувь, явган замын хавтан 80.0 хувийг тус тус дотоодын үйлдвэрлэлээр хангаж байна.

Статистикийн газрын мэдээлэлд бизнес регистрийн санд 2016 онд 2276 аж ахуйн нэгж байсан бол 2017 оны байдлаар 2474 мянган аж ахуйн нэгж, байгууллага бүртгэлтэй үйл ажиллагаа явуулж байна.

Аймгийн ДНБ үйлдвэрлэл 2016 онд 307910.8 сая төгрөг байсан бол 2017 оны байдлаар 323659.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн 19.1 хувийг барилгын үйлдвэрлэл эзэлж байна. Аймгийн дүнгээр ажилгүй иргэдийн тоо 2016 онд 5368 байсан бол 2017 оны байдлаар 6056 болж өссөн байна. Үүнээс хөдөлмөр эрхлэлтийн албанд бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн тоо 2017 оны байдлаар 1615 хүн байгаа бөгөөд бусад нь бүртгэлгүй ажилгүйчүүд эзэлж байна.

Ажилгүй иргэдийн тоо жил ирэх тутам өсөж, сарын дундаж өрхийн орлого буурсан зэрэг дээрх үндсэн шалтгаанаас үүдэн иргэд үйлдвэрлэгчид хөрөнгө хуримтлалгүй, эргэлтийн хөрөнгөгүй, боловсон хүчний бодлого, бизнесийн төлөвлөлт хийх нөхцөлгүй байгаа нь эдийн засгийн тогтвортой хөгжил, үйлдвэржилтийн бодлогод сөргөөр нөлөөлж байна. Энэ нөхцөл байдал нь тус хөтөлбөрийг боловсруулах үндэслэл болж байна.

Эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд үйлдвэрлэлийн салбарын гүйцэтгэх үүрэг маш өндөр бөгөөд үйлдвэрийн түншлэл, класстер, инновацад суурилан өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх арга туршлага дэлхийн улс орнуудад дэлгэрээд байна.

Аж үйлдвэрийг хөгжүүлснээр улс орны дотоодын нийт бүтээгдэхүүн нэмэгдэх, ажлын байр шинээр бий болох, тогтвортой хадгалах, зах зээлийн өрсөлдөөнийг бий болгож, инфляцыг тогтворжуулах олон давуу талтай.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго.

Хөтөлбөрийн зорилго нь аймгийн хэмжээнд үйлдвэрлэл эрхлэгчид хоорондын уялдаа холбоог сайжруулах замаар түншлэлийг өргөжүүлэн, кластераар хөгжүүлж, тэдгээрийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэн, дотоодын зах зээлийг хамгаалах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийг нэмэгдүүлэн, эдийн засаг, нийгмийн өсөлтийг хангахад оршино.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилт.

"Үйлдвэрлэгч-Ховд" хөтөлбөрийг дараах зорилтоор хэрэгжүүлнэ

3.1. Үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн хоорондын уялдаа холбоог сайжруулах замаар түншлэлийг өргөжүүлэн, үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлэх

3.2 Аймгийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн дотоодын компаниудын үйл ажиллагааны тогтвортой, эдийн засгийн үр ашигтай байдлыг хангах, борлуулалтыг нэмэгдүүлэх

3.3 Үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх Их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын оролцоотойгоор инновацад суурилан хөгжүүлэх

3.4 Орон нутгийн онцлог хэрэгцээнд тохирсон үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарыг дэмжин хөгжүүлэх замаар ажлын байрыг бий болгон зорилтот өрхийн иргэдийг ажлын байраар хангаж ажилтай орлоготой болгох

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

4.1. Үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн хоорондын уялдаа холбоог сайжруулах замаар түншлэлийг өргөжүүлэн, түүхий эд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд:

4.1.1. Үйлдвэр эрхлэгчдийн бүртгэл судалгаа хийж, мэдээллийн нэгдсэн санг бий болгож, тэргүүлэх чиглэлийн салбар, бүтээгдэхүүнийг тодорхойлон аймгийн төвд үйлдвэрийн тэргүүлэх чиглэлээр тусгай бүс бий болгох

4.1.2. “Нэг суурин, нэг бахархалт бүтээгдэхүүн” аян өрнүүлж аймаг, орон нутгийн брэнд бий болгох

4.1.3. Жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжин бойжуулах “Бизнес инкубатор төв” байгуулна.

4.2. Аймгийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн дотоодын компаниудын үйл ажиллагааны тогтвортой, эдийн засгийн үр ашигтай байдлыг хангах, борлуулалтыг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд:

4.2.1. Иргэд олон нийтэд үндэсний үйлдвэрлэлийг сурталчлах, контент, үзэсгэлэн худалдаа, форумыг төрийн болон төрийн бус байгууллага, салбарын мэргэжлийн холбоодтой хамтран жилд 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулах,

4.2.2. “Ховдод үйлдвэрлэв” төвийг түшиглэн бараа бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээг сурталчлах борлуулалтын төвүүдийг сумдад бий болгоно.

4.2.3. Залуучуудын гарааны бизнесийг хөгжүүлэх замаар шилдэг бизнес санааг дэмжин залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.

4.2.4. Аймгийн цэцэрлэг, сургуулиудын ажилчдын дүрэмт хувцас болон ажлын хувцас зэргийг дотооддоо үйлдвэрлэх бүрэн боломжийг ашиглан захиалгаар нийлүүлэх, байгууллагуудтай гэрээ байгуулан захиалга авч, захиалагчийн хүсэлтийн дагуу бүтээгдэхүүн нийлүүлдэг болно.

4.2.5. Үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ажлын байр, тоног төхөөрөмжийг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр түрээслүүлэх, санхүүгийн түрээс /лизинг/-ийн үйлдвэрлэлд нэвтрүүлнэ.

4.3. Үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх Их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын оролцоотойгоор инновацад суурилан хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд:

4.3.1 Төр, шинжлэх ухаан, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаанд түшиглэсэн, дэвшилтэт техник технологи, зах зээлд өрсөлдөх чадвар бүхий үйлдвэрлэлийг дэмжих төсөл хэрэгжүүлэх;

4.3.2 Их, дээд сургууль, төрийн бус болон мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран судалгаа хөгжүүлэлтийг сайжруулан шинэ санаа мэдлэгийг дэмжин ажиллах.

4.3.3 Ховд их сургууль, Политехник коллежоор дамжуулан удирдлагын болон мэргэжилтэй ажилтнуудыг үйлдвэр үйлчилгээ эрхлэгч нарын захиалгаар бэлтгэх

4.3.4. Шинэ техник, технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж байгаа дотоод, гадаадын аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагаатай танилцах, туршлага судлах аялал, сургалт зохион байгуулах;

4.4.Орон нутгийн онцлог хэрэгцээнд тохирсон үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарыг дэмжин хөгжүүлэх замаар ажлын байрыг бий болгон зорилтот өрхийн иргэдийг ажлын байраар хангаж ажилтай, орлоготой болгох зорилтын хүрээнд:

4.4.1. Тэргүүлэх ач холбогдолтой үйлдвэрлэлийг жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих сан болон бусад төсөл хөтөлбөрийн санхүүжилтээр дэмжин түүхий эдийн нөөц, эрэлт, хэрэгцээг тулгуурлан хөгжүүлэх, олон улсын зах зээлд нийлүүлэх гарц, хамтын ажиллагааг дэмжих

4.4.2. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих урт хугацаатай, бага хүүтэй санхүүгийн эх үүсвэрийг хүртээмжтэй, нээлттэй болгох, зээлийн батлан даалт гаргах үйлчилгээг өргөжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, санхүүгийн зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлэх

4.4.3. Зах зээлийг өргөтгөх, борлуулалтыг нэмэгдүүлэх, төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авахад жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжих

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

5.1 Хөтөлбөрийг 2019–2022 онуудад хэрэгжүүлнэ

5.2. Хөтөлбөрийг аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн тогтоолоор батлагдсан өдрөөс аймгийн хэмжээнд дагаж мөрдөнө.

6.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт, үр дүн

6.1 Аймгийн төвд үйлдвэрийн тэргүүлэх чиглэлээр тусгай бүс бий болж ажлын байр нэмэгдэж дотоодын үйлдвэрлэлээр аймгийн хэрэгцээний 60.0-70.0 хувийг бүрэн хангасан байна.

6.2 “Нэг суурин, нэг бахархалт бүтээгдэхүүн” аян өрнүүлснээр аймаг, орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүн бий болсон байна

6.3 Бизнес инкубатор төв байгуулагдсанаар үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийн тоо нэмэгдэж, ард иргэдийн ашиг, орлого нэмэгдэнэ.

6.4 Үзэсгэлэн худалдаа, зохион байгуулснаар ард иргэдийн ашиг орлого нэмэгдэж, сумдад бүтээгдэхүүн борлуулах цэгийн тоо өссөн байна.

6.5 Залуучуудын гарааны бизнесийг дэмжин залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлснээр ажлын байраар хангагдаж, ажилгүй хүмүүсийн тоо буурсан байна.

6.6 Орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнийг аймгийн хэрэгцээт байгууллагууд шууд худалдан авалтын гэрээ байгуулж дэмжсэнээр үйлдвэрлэлийн хүчин чадал, ажлын байр нэмэгдэж, ажилгүйдэл буурсан байна.

6.7 Зээлийн батлан даалтын үйл ажиллагааг нэвтрүүлснээр аж ахуйн нэгж, үйлдвэр үйлчилгээ эрхлэгчид тодорхой барьцаа шаардахгүйгээр зээлд хамрагдах боломж бүрдсэн байна.

6.8 Цэцэрлэг, сургуулиудын болон бусад байгууллагуудын ажилчдын дүрэмт болон ажлын хувцсыг дотооддоо үйлдвэрлэдэг болсон байна.

6.9 Тодорхой тооны үйлдвэр эрхлэгчид дэд бүтэц нь шийдвэрлэгдсэн үйлдвэрлэлийн зориулалттай газартай болсон байна.

6.10.Үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн борлуулалтын суваг нэмэгдэж, үзэсгэлэн худалдаанд оролцогчдын тоо нэмэгдэж, дотоод, гадаадын аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагаатай танилцах, туршлага судлах аялал, сургалт зохион байгуулснаар бүтээгдэхүүний борлуулалт өссөн байна.

Долоо. Хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд шаардагдах санхүүжилтийн эх үүсвэр

7.1. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө;

7.2. Орон нутгийг хөгжүүлэх тусгай сангийн хөрөнгө;

7.3. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хөрөнгө;

7.4. Олон улсын болон хандивлагч орнуудын зээл, тусламж, төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилт;

7.5. Жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан

7.6. Сум хөгжүүлэх сан

7.7. Хөшөөт хөгжлийн сан

7.8 Бусад эх үүсвэр.

Найм. Хөтөлбөрийн хэрэгжилт, хяналт-шинжилгээ,

8.1.Хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэхэд аймгийн Засаг даргын Тамгын газар нэгдсэн удирдлагаар хангаж биелэлтэд хяналт тавьж үр дүнд, бүтэн жилээр хяналт-шинжилгээ хийж аймгийн Хүнс хөдөө аж ахуйн газар, Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газар зохицуулалтаар хангана.

8.2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд Мэргэжлийн холбоод, төрийн бус байгууллагын оролцоог хангана.

8.3. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийг хөтөлбөрт заасан бодлого, арга хэмжээний хүрээнд тухайн жилийн төсөвт тусгагдсан хөрөнгийн дүнд багтаан зарцуулж, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн хуралдаанд бүтэн жилээр тайлагнана.

8.4. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд аймгийн Засаг даргын Тамгын газраас хагас болон бүтэн жилээр хяналт-шинжилгээ хийнэ. Хяналт-шинжилгээ хийсэн дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн хөтөлбөрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

8.5. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд үндэслэн үнэлгээг хийлгэх бөгөөд эцсийн үр дүнгийн судалгаа, шинжилгээг хөндлөнгийн байгууллагын оролцоотойгоор, шаардлагатай бол мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэнэ.

8.6. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, түүний үр дүнгийн талаарх мэдээ, тайланг холбогдох байгууллагууд цахим хуудсаар дамжуулан олон нийтэд ил тод, нээлттэй мэдээлнэ.

.....оОо.....